

Mit várnak a cukorrépa-termelők?

Az ipari máktermesztők után a hazai cukorrépa-termesztők is nehéz helyzetbe jutottak. Számukra is bizonytalanná vált az idei év finanszírozási háttere, jövedelmezőségének kilátásai, mivel az egyetlen hazai cukorgyár igen alacsony cukorrépa átvételi árat javasolt a termelőknek, s azt sem tudják, hogy az agrártárca részéről mekkora támogatásra számíthatnak. Tóth István, a Mezőgazdasági Szövetkezők és Termelők Országos Szövetsége titkára szerint sürgős intézkedésekre van szükség ahhoz, hogy az ágazat leépülése ne induljon meg, s a cukorrépa vetése időben megtörténhessen.

Az uniós agrárpolitika keretében 2006-ban megkezdtek a cukorágazat reformjának végrehajtását, kezdte mondandóját a titkár. A célkitűzés szerint a legfontosabb teendő az ágazat nemzetközi versenyképességének javítása volt, amit a termelés és értékesítés közvetlen szabályozásának fokozatos felszámolásával lehet csak elérni. A cél megvalósítása érdekében lehetőséget teremtettek arra, hogy az önkéntességi alapon termelésüket korlátozó, illetve megszüntető cukorfel dolgozók olyan jelentős összegű kártalanítást kapjanak, amely néhány évre az elmaradt hasznot is fedezi, és forrásokat teremt a szerkezetváltáshoz. Ez a lehetőség természetesen a cukorrépa-termelőkre is vonatkozott.

Kifizetődő volt a répa-termesztés

A magyar cukoriparba befektető külföldi tulajdonosok már több éve megtapasztalhatták, hogy a magyarországi répa-termés mennyisége alapvetően az adott évek csapadékmennyiségétől függően jelentősen ingadozik. Ezért nem volt meglepő, hogy vizsgálat tárgyává tették a cukorkvóta-visszaadás lehetőségét. Széles körű szakmai vita folyt a cukortermelési kvóta és a répa-termesztési jog átmeneti visszaadásának szükségességéről és várható követ-

kezményeiről. Lényegében a gyártulajdonosok azzal döntöttek el a kérdést, hogy 2008-ra drasztikusan csökkentett répa-átvételi árakat ajánlottak a termelőknek. Ezek az árak nem fedezték a kiadásokat, így a cukorrépa-termesztés versenyképessége messze alulmaradt a gabona, az olajos magvak árainak szintjétől. Mindemellett az uniós intézményes árakat is több évre előre csökkentették, hangsúlyozta *Tóth István*.

A gyárak az állam jóváhagyásával visszaadták a cukorkvótájuk 75 százalékát, s ennek következtében a cukorrépa 2006. évi 50 ezer hektáros vetésterülete 2008-ra 6500 hektárra csökkent. Annak érdekében, hogy kihasználhassuk a megmaradt kvóta lehetőségeit, a termőterület és a termésátlag növelésére egyaránt szükség volt. Az uniós szabályok 2008-tól öt évre átmenetileg lehetővé tették, hogy transzferált uniós (de jogilag nemzeti) forrásból tonnánként 11 euró támogatást fizessenek ki annak érdekében, hogy a versenyben maradjon ehhez a helyzethez fokozatosan alkalmazkodhasanak. Ez az öt év lejárt. A 2008-2013-ig terjedő időszakban a 6500 hektárról 17 600 hektárra gyarapodott a vetésterület, a répa átvételi ára tonnánkénti 31 euróról 37 euróra nőtt, míg a nemzeti támogatás a tonnánkénti 10,5

euróról 6,2 euróra mérséklődött. Így az összes bevétel a 2008-as 41,6 euró/tonnához képest, 2013-ra 43,2 euró/tonnára nőtt. Nem tévedünk nagyot, ha megállapítjuk, hogy érdemes volt répát termelni, mondta a titkár.

Nincs szerződés

Eljutottunk napjainkig, amikor is a hazai cukorgyár képviselői közölték a termelőkkel, hogy az előző évi tonnánkénti 37 eurós árat, 30,1 euróra csökkentik, és csak ezt tudják garantálni. Mindamelllett ígéretük ellenére megtagadták az elmúlt évre beígért árkiegészítést is. A drasztikus árcsökkenésnek az a következménye, hogy a termelői szerződések nem köttetnek meg. Egy hónappal a vetés megkezdése előtt a termelői bevételek másik eleméről, a nemzeti támogatás rendeletben történő meghirdetéséről sem áll rendelkezésre megbízható információ. Annak ellenére, hogy mindenki számára ismert volt: a tavalyi év végén ért véget az elmúlt öt évben alkalmazott szabályrendszer, a termelők nem tudják, hogy mire számíthatnak. Tetézi a gondokat, hogy 2017-től megszűnik a cukorágazat szigorúan szabályozott rendszere, vele együtt a cukorgyártás, és a répa-termelés korlátozása is. A termelői döntéseket (vetésterv, vetésszerkezet, beruházás) időben meg kell hozni ahhoz, hogy a lassan újjáéledő hazai cukorrépa-termelés alkalmazkodni tudjon az új helyzethez. Kérdés,

hogy a cukorgyár képes-e változtatni a mostani álláspontján, mint ahogy arra is választ kellene kapni minél gyorsabban, hogy mikor jelenik meg a cukorrépa támogatási rendelethez? Képes lesz-e a kormányzat olyan harmonizált terület- és gazdaságfejlesztési tervezésre, amelynek eredményeképpen fenntarthatóan javul a vertikális versenyképessége? Az uniós jogszabályok a szigorú termelés- és piacsabályozás megszüntetése után lehetőséget adnak arra, hogy uniós források segítségével, önkéntes termelői hozzájárulással létrehozhatóan egy új jövedelemstabilizáló rendszert. Kérdés, hogy a nemzeti szabályozás kihasználja-e az új rendszer lehetőségeit, és biztosítja-e a hazai termelők számára a rendszerbe való bekapcsolódást?

Csökcent a termelés

Nézzünk szembe a tényekkel. Az elmúlt években bekövetkezett különböző ágazati leépülések következtében a magyar mezőgazdaság elmúlt négy évi összes teljesítménye visszaesett, hiszen a termelés volumene 2010-2013 közötti időszakban 6 százalékkal múlta alul a 2009. évi teljesítést. Az uniós átlagos mezőgazdasági teljesítménye viszont ez idő alatt 2 százalékkal nőtt. Nemzetközi összehasonlításban a teljesítményünk alakulása elmarad mind a régi tagországok, mind a velünk együtt csatlakozó országok mutatójától, a 27 tagállam között lecsúsztunk a 24. helyre. Mindezek alapján kívánatos lenne elsősorban a gyárral történő szerződéskötés, másrészt a megkészt 2014. évi cukorrépa szabályozás meghirdetése. Az ágazat megmaradása érdekében egy stratégia és annak végrehajtását szolgáló program kidolgozása is létkérdés, mondta végezetül *Tóth István*.

H. GY.